

SELDER & COMPANY AB

BRUKSANVISNING FÖR LINOLJEFÄRGER

Magnus Hagelstam 5.11.2018

Selder Linoljafärger förblir slitstarka och fina så gott som för evigt när du grundar och målar enligt dessa anvisningar och utför enkla underhållsåtgärder.

De fås i önskade British Standard, NCS, RAL och våra egna kulörer, samma från leverans till leverans, och kan målas med pensel, spruta eller roller på alla underlag – från trä till metall. Tvätta penslar, verktyg och kärl med stark såpa.

Se vår video <https://www.youtube.com/watch?v=REIVJ4YkfGQ>

VARNING: RISK FÖR SJÄLVANTÄNDNING

Färgen innehåller oxiderande fettsyror. Trasor mm. som fuktats av den bör brännas, torkas på icke brandfarlig plats eller sänkas i vatten innan de kastas. Målade eller oljebehandlade ytor självantänds däremot inte.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRBEHANDLING AV UNDERLAGET	2
VARFÖR FÖRBEHANDLING	2
RENGÖR UNDERLAGET	2
MÄTTA PORÖSA UNDERLAG	2
YTOR AV BARRTRÄ OCH HÅRT LÖVTRÄ I SKYDDAT LÄGE	2
GAMMAL MÅLAD YTA DÄR FÄRGEN ÄNNU FÄSTER, PUTS OCH BETONG	2
MDF, TRYCKIMPREGNERAT TRÄ, PORÖSA TAKPLATTOR AV FIBERCEMENT ELLER BETONG	2
FÖRSEGLA KVISTAR OCH KÅDLÅPOR MED SCHELLACK	3
IMPREGNERA TRÄ I UTSATT LÄGE	3
DJUPIMPREGNERA ÄNDTRÄ I UTSATT LÄGE	3
FÖRBEHANDLA TÄTA UNDERLAG	3
ROSTIG (KORRODERAD) METALL	3
PLASTTÄCKT GALVANISERAT PLÅTTAK	4
REN METALL	4
GLAS	4
MÅLA MED SNYGGT OCH HÅLLBART RESULTAT	4
ALLMÄNT	4
BLANDA SÅ FÄRGEN BLIR HOMOGEN	4
SPÄD INTE UT FÄRGEN	4
MÅLA RÄTT MED PENSEL	4
MÅLA RÄTT MED SPRUTA ELLER ROLLER	5
HELMATT YTA PÅ PUTS ELLER BETONG	5
TORKTIDEN VARIERAR	5
LINOLJEFÄRG HÄRDAR LÅNGSAMT UT SEDAN DEN TORKAT	5
UNDERHÅLL	5

FÖRBEHANDLING AV UNDERLAGET

VARFÖR FÖRBEHANDLING

Damm, smuts och fukt hindrar färgen från att fästa vid underlaget.

Selders slutstrykningsfärger är gjorda för att målas på Selder [LINOLJEFÄRG GRUND](#), inte direkt på underlaget. [LINOLJEFÄRG GRUND](#) är speciellt fet och fäster utmärkt. Den innehåller zinkoxid som effektivt motverkar mögel och annan påväxt, också genom slutstrykningsfärgen.

Ju porösare underlaget är, desto mer olja, dvs bindemedel absorberas. Om för litet bindemedel blir kvar i pigmentet förändras de optiska egenskaperna, färgen blir matt. Därför bör slutstrykningsfärgen måla på pormättat underlag. Porerna kan i många fall men inte alltid mättas med [LINOLJEFÄRG GRUND](#).

Rörelser i trä i utsatt läge utomhus där fuktigheten växlar starkt kan förorsaka avflagnings och med av linoljefärg. Därför bör sådana underlag göras dimensionsstabila och vattenavstötande med Selder olja.

RENGÖR UNDERLAGET

Börsta bort lös smuts, slipa bort fastsittande smuts. Använd inte vatten eller alkaliskt målarfett för den minsta rest hindrar linoljefärgens och linoljans vidhäftning vid underlaget. Om ytan är extremt fet kan man avfetta med 99% alkohol, typ kaburatorsprit.

MÄTTA PORÖSA UNDERLAG

Slutstrykningsfärgen bör appliceras på ett slutet underlag, dvs ett som är pormättat. I annat fall kan så mycket bindemedel absorberas av underlaget att pigmentets optiska egenskaper ändras och färgen blir matt.

YTOR AV BARRTRÄ OCH HÅRT LÖVTRÄ I SKYDDAT LÄGE

och andra liknande underlag pormättas med [LINOLJEFÄRG GRUND](#).

GAMMAL MÅLAD YTA DÄR FÄRGEN ÄNNU FÄSTER, PUTS OCH BETONG

och andra liknande underlag pormättas med [GRUNDOLJA](#) vid rumstemperatur. Stryk på, flytta från mättade ställen till ställen som ännu absorberar. Fortsätt tills hela ytan är mättad. Vänta en timme och stryk sedan bort eventuellt överskott, ty olja som blir kvar på ytan bildar ett klibbigt skinn. Låt oxidera. Grundmåla med [LINOLJEFÄRG GRUND](#).

MDF, TRYCKIMPREGNERAT TRÄ, PORÖSA TAKPLATTOR AV FIBERCEMENT ELLER BETONG

och andra extremt porösa underlag pormättas med vår tjockaste och "fetaste" olja, [LINOLJA FERNISSA](#). Stryk på, flytta från mättade ställen till ställen som ännu absorberar. Om ytan fortsätter absorbera, avbryt och låt oxidera. Upprepa processen tills hela ytan är mättad. Stryk bort eventuellt överskott, ty olja som blir kvar på ytan bildar ett klibbigt skinn. Låt oxidera. Grundmåla med [LINOLJEFÄRG GRUND](#).

FÖRSEGLA KVISTAR OCH KÅDLÅPOR MED SCHELLACK

Försegla kvistar och kådlåpor med [SCHELLACK](#) för att hindra att kåda blöder igenom och missfärgar den målade ytan. Schellack bör vara löst i 99,9% ren alkohol. Lösningemedel av lägre alkoholhalt innehåller vatten som avdunstar efter det alkoholen har avdunstat och schellacken har börjat sätta sig. Resultatet är porer i schellacken – skiktet ser i mikroskop ut som ett durkslag och kåda blöder igenom det.

Se vår video om schellack: <https://www.youtube.com/watch?v=vFubzNze2M4>

IMPREGNERA TRÄ I UTSATT LÄGE

Värm [GRUNDOLJA](#) till 130°C i en fritös. Påför och sprid som ovan med naturborstpensel - syntetborst håller inte den höga temperaturen. Använd vår tjockare [LINOLJA FERNISSA](#) för tryckimpregnerat trä. Vänta en halv timme och stryk sedan bort eventuellt överskott, ty olja som blir kvar på ytan bildar ett klabbigt skinn. Låt oxidera. Grundmåla med [LINOLJEFÄRG GRUND](#).

När du behandlar trä med [GRUNDOLJA](#) vid 130°C förångas fukt inne i träet, ringporerna öppnas utåt av ångtrycket inifrån cellerna och den varma, tunnflytande [GRUNDOLJAN](#) tränger djupare in. Man kan se små bubblor av ånga när man påför varm [GRUNDOLJA](#). Du kan tryggt arbeta med 130 grader varm [GRUNDOLJA](#) – den varken bränner eller osar. Oljan har svag värmeledningsförmåga – du kan utan att bränna dig doppa fingerspetsen i den varma oljan eller stryka av penseln som du nyss doppat i oljan mot handflatan. [GRUNDOLJANS](#) kokpunkt är 300°C och den börjar avge vit, skarpt luktande ånga från ytan vid 180°C. Vid 130°C avger den endast en doft av linolja.

DJUPIMPREGNERA ÄNDRÄ I UTSATT LÄGE

Med Selder olja impregnerat virke är en rötfast och dimensionsstabil komposit av trä och torkad olja.

Video: Snickare Martin Lyden djupimpregnerar ändorna på staketbräder på byggplatsen: <https://selder.com/videos/video-6/>

Värm [GRUNDOLJA](#) i en fritös till 130°C.

"Friter" träet i oljan tills bubblandet av avgående vattenånga upphör. Tiden beror på träslag, fuktighet, dimensioner, mängd och elmotståndens kapacitet. Det kan räcka från tio minuter till ett par timmar. När bubblandet upphör har all fukt i träet avgått och ångtrycket har öppnat de gårdade ringporerna – de öppnas inte inåt.

Låt temperaturen sjunka till 90°C. Den lägre temperaturen skapar ett undertryck och olja sugas in i träet. En halv timme räcker för att olja skall sugas 5-6 cm in i ändträ. Alltför lång blöttläggning leder till att cellhålligheterna fylls med olja. Där uppfyller den inget nyttigt ändamål, hindrar endast syretillförseln och därigenom oljan torkning.

Vänta en halv timme och stryk sedan bort eventuellt överskott, ty olja som blir kvar på ytan bildar ett klabbigt skinn. Låt oxidera. Grundmåla med [LINOLJEFÄRG GRUND](#).

FÖRBEHANDLA TÄTA UNDERLAG

ROSTIG (KORRODERAD) METALL

Se till att ytan är helt torr. Avlägsna lös rost, smuts och lösa färgrester. Använd inte vatten eller alkaliskt målarfett för den minsta rest hindrar linoljefärgens och linoljans vidhäftning vid underlaget. Om ytan är extremt fet kan man avfetta med 99% alkohol, typ kaburatorsprit.

Fast rost och punktkorrosion kan lämnas kvar. Påför Selder [ROSTKYDDSOLJA](#) vid rumstemperatur med pensel eller spruta. Flytta vid behov olja från mättade ställen till ställen som ännu absorberar olja. Fortsätt tills hela ytan är mättad. Efter en timme, avlägsna olja som

blivit kvar på ytan då den skulle bilda ett klibbigt skinn. Låt oxidera. Grundmåla med Selder [LINOLJEFÄRG GRUND](#).

PLASTTÄCKT GALVANISERAT PLÅTTAK

Avlägsna plasten men inte galvaniseringen. Behandla som rostig metall ovan.

REN METALL

Grundmåla med Selder LINOLJEFÄRG GRUND.

GLAS

Glas har traditionellt målats med linoljefärg, till exempel skyltfönster. Måla gärna på baksidan av glas. Då får du en perfekt yta sedd från framsidan. Applicera slutstrykningsfärgen direkt utan grundmålning.

MÅLA MED SNYGGT OCH HÅLLBART RESULTAT

ALLMÄNT

Måla inte på fuktigt underlag, vid risk för regn eller om dygnstemperaturen går under 5°C. Sörj för god ventilation.

Måla först en strykning [LINOLJEFÄRG GRUND](#) och sedan två lager slutstrykningsfärg.

Måla alla lager noggrant med täckande men inte tjocka lager, dvs enligt åtgång 12-20 m²/liter/strykning, vilket innebär 50-85 mikroner (μ)

Låt färgen torka ordentligt mellan strykningarna.

BLANDA SÅ FÄRGEN BLIR HOMOGEN

Skrapa upp allt pigment från burkens botten. Rör om tills färgen ser ut att vara väl blandad.

Om du rör om med en sticka och inte med en roterande färgblandare bör du sedan stänga locket och skaka burken.

SPÄD INTE UT FÄRGEN

Måla "direkt ur burken". OBS: Färgerna är vattenfria och förstörs om de späds med vatten.

MÅLA RÄTT MED PENSEL

Linoljefärg flyter inte ut av sig själv utan måste arbetas ut till jämna och täckande lager.

Du behöver inte trycka hårt med penseln, bindemedlet tränger in i underlagets ytstruktur även om du inte trycker alls.

Ta upp en liten mängd färg på penseln, direkt från burken.

Arbeta sedan ut färgen med lätta penseldrag tills färglagret är jämnt och täckande men inte tjockt.

Upprepa när det inte mera kommer färg från penseln.

Se vår video om målning: <https://www.youtube.com/watch?v=l1KI-7d4Jjo>

För att få en jämn yta med så litet penseldrag som möjligt på **släta ytor, t.ex paneler, dörrar, släta metallytor**: Använd Selder LINOLJEFÄRG HALVBLANK som är något fixotropisk, dvs i viss grad flyter ut av sig själv. Lägg på färgen i en riktning så du får ett täckande men icke tjockt och möjligast jämnt färglager. Korsstryk utan att ta mer färg på penseln, alltså stryk i motsatt riktning för att jämna ut färgen. Släta ytan genom att med fjäderlätt hand föra penseln i samma riktning som du lagt på färgen. Läger du på för tjockt blir det svårt att jämna ut penseldragen.

Se vår video om målning på släta ytor: <https://www.youtube.com/watch?v=cRr-5x2zGJY>

MÅLA RÄTT MED SPRUTA ELLER ROLLER

lakta speciell noggrannhet för jämna 50-85 μ färglager.

HELMATT YTA PÅ PUTS ELLER BETONG

Putts eller betong kan målas direkt utan föregående oljebehandling med två lager Selder linoljefärg "vått i vått", dvs måla en strykning och genast därefter en strykning till utan att vänta tills färgen har torkat. Om man vill ha en halvblank eller halvmatt yta på puts eller betong följer man instruktionerna ovan.

TORKTIDEN VARIERAR

Färgen och oljan torkar genom oljans dvs bindemedlets oxidering och torktiden beror på 1. syretillförseln och 2. temperaturen. I en lackbox kan färgen bli beröringstorr på några timmar, i ett kallt garage med dålig ventilation kan det ta en vecka.

Starka färger gjorda med [C-bas](#) kan ha upp till dubbel torktid jämfört med [LINOLJEFÄRG GRUND](#).

LINOLJEFÄRG HÄRDAR LÅNGSAMT UT SEDAN DEN TORKAT

Sedan färgen har torkat, inom ett dygn vid 20°C och god ventilation, fortsätter bindemedlets oxidering dvs härdning under några veckor. Därvid uppstår mikroskopiska sprickor i färglagret som släpper igenom molekyler av vattenånga men inte vatten i vätskeform, vilket har ytspänning. Färgytan får sin slutliga glans när härdningen är fullständig. Speciellt om du har målat litet ojämnt kan ytans glans variera. Skillnaderna försvinner när härdningen är fullständig. Ytan kan dofta svagt av linolja under härdningen. Därefter är den helt luktfri.

UNDERHÅLL

Borsta bort lös smuts, slipa bort fastsittande smuts. Använd inte vatten eller alkali för den minsta rest hindrar linoljans och linoljefärgens vidhäftning vid underlaget. Om ytan är extremt fet kan man avfetta med 99% alkohol, typ kabruratorsprit.

Om färgen blir matt och blek, "kritar", applicera ett tunt lager [LINOLJA FERNISSA](#) på den rena och torra färgytan med en pensel eller en enkel spruta. Oljan ersätter bindemedlet som UV-strålningen har sönderdelat och ytan återfår ögonblickligen sin ursprungliga kulör och glans.

Om du efter oljningen fortfarande har ljusare fläckar eller partier beror detta på att UV-strålningen har brutit ner det yttersta pigmentlagret. Slipa sådana partier lätt med ett #320 papper i den blöta oljan så återfår du den ursprungliga kulören.